

Навіны Радыё Свабода. – 2014. – 24 верасня. – Рэжым доступу: <http://www.svaboda.org/content/article/26604217.html>. **6.** Мазец В. Г. Роля ўкраінцаў у грамадскім і культурным жыцці Беларусі (1945–1989 гг.) / В. Г. Мазец // Беларусь – Украіна: гістарычны вопыт узаемаадносін: Матэрыялы міжнар. навук. канф. (Мінск, 18–19 сакавіка 2003 г.). – Мінск: Інстытут гісторыі НАНБ, 2004. – С. 312–315. **7.** Мандаты дэлегатаў сходу // Lietuvos centrinių valstybės archyvas. – Ф. 582. – Воп. 2. – Спр. 65. **8.** Матэрыялы да пасяджэння камісіі // Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь (НАРБ). – Ф. 968, воп. 1, спр. 4095. **9.** Нацыянальны склад савецкіх кадраў БССР. Справаздачы // НАРБ. – Ф. 4 п, воп. 156, спр. 767, 769, 969. **10.** Пушкін І. А. Нацыянальныя супольнасці Беларусі: грамадска-палітычная і культурна-асветніцкая дзейнасць (1990–2005 гг.): манаграфія / І. А. Пушкін. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2007. – 206 с. **11.** Пушкін І. А. Удзел нацыянальных меншасцей у грамадска-палітычным жыцці Савецкай Беларусі (1919–1990 гг.): манаграфія / І. А. Пушкін. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2010. – 319 с. **12.** Саракавік І. А. Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай

гісторыі / І. А. Саракавік. – Мінск: «Современная школа», 2006. – 456 с. **13.** Склад дэлегатаў упаўнаважанай камісіі народнага сходу Заходняй Беларусі // Дзяржаўны архіў грамадскіх аб'яднанняў Гродзенскай вобласці (ДАГАГр). – Ф. 6195, воп. 1, спр. 230. **14.** Склад сакратароў першасных партарганізацый згодна нацыянальнасці ў Беларускай вобласці // ДАГАГр. – Ф. 6195, воп. 1, спр. 12. **15.** Статыстычныя справаздачы аб складзе кіруючых кадраў сельскай гаспадаркі БССР // НАРБ. – Фонд 4 п. – Воп. 151. – Спр. 43. – Воп. 156. – Спр. 50. **16.** Стрелец М. В. К вопросу об оценке деятельности украинских национальных организаций в годы Второй мировой войны / М. В. Стрелец, М. А. Коршак // Беларусь – Украіна: гістарычны вопыт узаемаадносін: Матэрыялы міжнар. навук. канф. (Мінск, 18–19 сакавіка 2003 г.). – Мінск: Інстытут гісторыі НАНБ, 2004. – С. 301–303. **17.** Стэнаграмы з'ездаў. Доклады мандатных камісій // НАРБ. – Фонд 4 п. – Воп. 2. – Спр. 213, 218, 225, 237, 239, 244, 248, 251, 257, 269. – Воп. 140. – Спр. 1. – Воп. 160. – Спр. 374, 1027, 1029.

УДК 327.58(=161.2)(1-87)

Юлія Шахно

Концепція триангулярнасці діаспоральнага буття

Сегментація діаспоральнага буття створае умовы для больш дэталёвага даследавання экзистэнцыйных, онталогічных праблем, що постаюць перад імігрантам пасля відрыву від кантынентальнага сярэдовишча. Тому розгляд цього явища за дапамогаю прынцыпу «змяні маштабу» дазволіць акресліць асновныя канцэпты праблема.

Ключовыя словы: діаспоральнае буття, рівні діаспорунага буття.

The segmentation of Diaspora being creates conditions for more detailed investigations of existentialistic and ontological problems which stand for an immigrant after his tearing off from the continental environment. That is why the research of this phenomenon according to the principle of «scale changing» let to draw the main concepts of this problem.

Keywords: Diaspora Existence, Levels of Diaspora Existence.

Кореляцыя між макро-, мезо-, мікрорівнямі діаспоральнага буття детэрмінована асоблівостямі развітку сучаснага супольства. Ёго структуравання відбуваецца в рэзультаті зрастаючай як гарызонтальнай так і вертыкальнай сацыяльнай мавільнасці, що абумовлюецца трансфармацыямі капіталізму та його пераходам в «фазу глабалізацыі» (А. Воскресенскіі). Пд «сацыяльнау мавільнасцю» ми розуміемо «не тільки сацыяльнае переміщення індывідів, груп, але й сацыяльных аб'ектів (цінностей), тобто всього того, що створене чм модифікавана в процесе людскай діяльнасці» [7, с. 14]. Переміщення людзей, капіталів, інфармацыі, стирання усталенаго уявлення про кордони, спільноты породжуе діалектычний зв'язок між процесама мікро- та макрорівнів. Проблема їх взаємодії, взаємопідпорядкування та породжені ними імплікацыі вносяць у буттєвий простір імігранта онталогічны та экзистэнцыйны фрустрацыі. З аднаго боку, пд впливом глабалізацыі відбуваюцьца процеси інтеграцыі та подальшай уніфікацыі усіх сфер людскаго буття і він повинен пристасовуватись – «бути як всі», а з іншаго, можемо спостерігати відцентрові тенденцыі – зростання сепарабельнасці, локалізацыі чм фрагментацыі, що породжуе прагнення віднайти себе – «бути сабою», творити «культуру себе». Саме тому перад філосафамы постае праблема больш дэталёвага даследавання экзистэнцыйных аснов діаспорунага буття та выокремлення асновных поведінковых механізмів імігранта по відношенню до поліструктурнаго сярэдовишча, в межах якого він реалізуе сваю діездатність як сацыюкультурны суб'ект.

Розгляд багатуоукладнасці діаспорунага буття за допамогаю «змяні маштабу» даследавання забезпечыць повноту та глыбину аналізу, дазволіць корелювати між діалектыч-

ными катэгорыямы адынчынага та загальнаго, аб'ектывнаго та суб'ектывнаго, глабальнаго та лакальнаго, що спрыятиме акресленню асновных канцэптів праблема.

Сацыяльна-эканамічны, онталогічны та экзистэнцыйны выклікы актывізуюць людска рухлівість – інтелектуальну, тэрыторыальну, маатэрыальну. Відриваючы та відчужуючы індывіда від коріннаго сярэдовишча, вони порушуюць усталену повноту «буття-тут-і-тэпер». В історычній ретроспектыві, явыща, які прывносяць предыкатывны змяны у місцеві світы, іменууюць перыодама «зламу» (С. Корнелл). Вакуум, що фармуецца в рэзультаті данаго процеса надриву, руынуе усталены прынцып буття і перетворюе членів даной спільноты на споглядачів власнаго жытця. Такі граничныя сытуацыі змушуюць імігранта або шукаты шастя деінде, долаючы буттєвыі ескапізм, або пускаты коріння в іноетнічноту супольстві та выбудовуваты нову стратэгію співжытця з ним. За таких умов, породжена праблема «дыхотомічнай прысутнасці може быты подолана діахронічноту переоосмысленням минулаго, його переоцінкою та проекацыю новых міфів. У такий час нестабільнасці новостворені наратывы виступаюць выхіднымы для констрування новай ідентычнасці. «Перыоды зламу вимагаюць «ре-нарацыі, переповідання ідентычнасці», яка дае змогу спільноті інтегруватись у свій історычній наратыв, новыі досвід і переоосмыслити старыі» [11, с. 45–46]. Застасовуючы даныі прынцып пры дыференцацыі новоутворенаго сацыяльнаго світу, якіі складаецца з ноуменальнай реалынасці, що створюецца найблыжчым оточенням імігранта та його сучаснымы, та сымвалічнай реалынасці, яка є агностычноту щодо емпірычнаго знання індывіда про світ предыків та його нащадків, можна стверджуваты, що «людына не може быты адынокою, відірванаю від іншых людзей. Їі шастя залежыць

від відчуття єднання з іншими, з попередніми та майбутніми поколіннями» [8, с. 64]. Тяглість традиційного, родинного укладу життя є невід'ємною частиною мікрорівневої складової діаспорального існування, яке репрезентується буденно-побутовою реальністю.

Як зазначає дослідник Л. Донскін: «Якщо ми не вкорінені в реальність цього світу як незалежні індивіди, що мають міцну життєрадісну і незмінну ідентичність, то це нас змушує шукати заміник, щоб заповнити цю прогалину» [2, с. 141]. Саморозуміння як один із запропонованих Р. Брубейкером аналогів ідентифікації розуміється як «“ситуативна суб'єктивність”: розуміння людиною самої себе, свого соціального положення і того, як вона готова діяти», що має когнітивний та емоційний характер в площині практичного сенсу, посередництвом якого реалізується суб'єктивне «бачення себе» та «бачення соціуму» [1, с. 95].

«Зовнішні по відношенню до локусу індивіда умови оточуючого соціального середовища, як правило, структуровані, в той час як соціальні зв'язки в середині сегментів, в тому числі і мережевого порядку, являються результатом індивідуального вибору індивідів. В звичайній ситуації, в процесі взаємодії з оточуючим середовищем останні мають обмежені можливості впливу на них, схилившись скоріше до вимушеної адаптації в заданих соціальних умовах і вибору з альтернатив, які оточення надає окремому індивіду» [3, с. 77]. Таким чином, реальність переживається по-новому: з урахуванням особливостей нової буттєвської картини, яка вибудовує синтезний проект партикулярного «життєсвіту» (Н. Ханенко-Фрізер). Під останнім розуміємо обжитий світ, що переживається особисто, світ безпосередній та просторовий, в якому іммігрант відчуває себе в центрі переплетіння різних рутинних потоків (знайомих речей, людей, ідей, почуттів), потоків неусвідомлених та безсумнівних.

Для позначення глибини даного процесу Н. Ханенко-Фрізер вводить поняття «локальний життєсвіт» – безпосередньо пережита реальність, але яку не можливо уявити без попередніх та наступних соціальних дійсностей, населених... попередниками і наступниками, хоча безпосередньо пережити минуле і майбутнє... неможливо. І (соціальне) минуле і (соціальне) майбутнє є ключовими компонентами поточної реальності певної громади і місцевості. Але вони переживаються не прямо, а опосередковано впливають на минуле і визначають майбутнє» [9, с. 115]. Хоча, на думку Е. Фромма, «...індивід, існування якого визначається «фіксацією на сім'ї», який не здатний діяти незалежно, насправді поклоняється примітивному культу предків, і єдиною відмінністю від мільйонів шанувальників предків є те, що його система приватна, а не задана культурою...» [8, с. 71]. На нашу думку, вдаючись до саморефлексії та становлення власної самості в умовах імміграції індивід здійснює первинний етап укорінення, що дозволяє йому досягти повноти буття та уникнути своєї смерті як «соціального атома» (Дж. Морено).

Отже, один з критеріїв виживання підсистем мікрорівня є їх здатність трансформуватись, змінюватись відповідно до ідентичних процесів, що відбуваються в соціальному просторі їх існування. Необхідність динаміки, розвитку систем мікрорівня в складному, невизначеному середовищі актуалізує завдання виявлення обмежень і можливостей управління еволюційними змінами, визначення інструментів впливу і сфери їх застосування.

Наступним шаблоном діаспорального буття виступає мезорівень, що бере свої витоки з принципу «золотої середини». «Мезорівень – це місце, де перетинаються вектори

соціальних процесів, що відбуваються в координатах «інтеграція-диференціація». Він, «...повинен сприяти пристосуванню загальних тенденцій до місцевих специфічних умов, що створить можливості в зростаючому процесі стандартизації зберегти різноманітність соціального світу, захистити унікальність кожної культури, зробити заяву світу про власне існування... зняти протиріччя між глобальними та локальними тенденціями, між уніфікованою регламентацією всіх сфер суспільного життя і місцевими традиціями» [6]. Посередництвом даного рівня забезпечується консолідація діаспоральних груп, які перетворюються на діяльнісний механізм, що дозволяє уникнути надмірної поляризації між рівнями іншого порядку. З одного боку це дає змогу подолати іммігранту стан знекорінення – перебування в поміжсвіті, а з іншого – подолати ситуацію «присутньої відсутності» у відносинах з країною-донором. Мезосередовище як «специфічний соціально-просторовий суб'єкт, що самостійно себе вибудовує в результаті макро- та мікропроцесів» та забезпечує раціональний механізм співпраці [6].

В рамках дослідження перехідного рівня діаспорального буття, що в економічному відношенні відповідає процесу регіоналізації, вважаємо важливим необхідність аналізу поняття «діаспоральна община». «Діаспорна община – це базова одиниця діаспори, неподільний фрагмент розгалуженої мережі комунікацій між множиною її частин», що формується при наявності етнічної меншості (групи), яка походить з єдиного ареалу розсіяння й ідеалізує даний процес, демонструє етнічну єдність з країною-виходу та розглядає можливість повернення в лоно материнської культури» [5, с. 127].

Головною умовою реалізації потенційності етнічної групи та перетворення її на дієвий механізм лобювання власних інтересів в регіоні, виступає наявність «етнічних ресурсів». До них можна віднести моральну єдність, культурний та соціальний капітал (Х. Ессер), управлінський ресурс (В. Попков), «економічний капітал групи» (П. Бурдьє). «Моральна єдність – процес розмежування між одноплемінниками та іноетнічними представниками» [5, с. 127]. Він носить характер внутрішньої та зовнішньої диференціації та ціннісної окремішності індивіда, на основі яких формується поведінкова реакція: інтровертивна з позитивними екзистенціалами моралі, обов'язків, довіри та екстравертивна з негативістськими – підозрілістю, аморальністю, асоціальністю. Подолання екстраполяції через побудову конструктивного діалогу дає можливість говорити про наявність морального капіталу групи.

Наявність «культурного капіталу» общини опосередковується особливостями організації повсякденного життя: вживання мови, сприйняття типових проблем, що уособлюють аксіологію виховання, на базі чого виникає уявлення про категорії діаспорального буття «ми» та «інші». «З точки зору становлення діаспоральної общини важливі наступні два моменти. По-перше, наявність в етнічної групи морального капіталу не є свідченням існування общини. По-друге, наявність моральної єдності і культурного капіталу здійснює вплив на формування групової ідентичності» [5, с. 128].

Категорія «соціальний капітал» передбачає сукупність вигідних соціальних зв'язків індивіда та групи. «У випадку з діаспорою під соціальним капіталом розуміють комунікативну мережу в середині групи в даному місці розселення і за його межами», що створює умови для утворення мережі комунікацій діаспори. За наявності управлінського ресурсу та економічного базису функціонування завершується про-

цес становлення діаспориальної общини як самобутнього, дієвого варіанта групової адаптації» [5, с. 128].

Саме на першому рівні мезосередовища, у світі ритуальної єдності громади, діаспоряни найактивніше конструюють та реалізують власну дієздатність. Регулярне занурення у цей світ дає їм можливість віднайти себе, поновити «кореневе життя», реалізувати етнічну потенційність чи приломити її через іммігрантську свідомість (стосується представників другого, третього покоління).

На другому, внутрішньо общинному рівні діаспор здійснюються контакти між елітами та активістами нижчого рівня, що охоплюють різні сторони життя. Це в свою чергу утворює умови для спільної діяльності по збереженню самосвідомості. Реалізація даної взаємодії здійснюється посередництвом горизонтальної та вертикальної співпраці. Горизонтальний вимір проектується через наявні в ній соціальні верстви, що створює умови розглядати діаспору не як корпоративні співтовариства, а вважати її союзом кооперацій. «Прощає та діаспора, якій вдається поєднати інтереси різних соціальних груп, що входять до її складу. Передусім, це інтереси тих, хто: 1) виступає охоронцем етнокультурної спадщини; 2) забезпечує економічну основу існування діаспори; 3) створює суспільно-політичні умови існування для збереження діаспори» [4]. Тим не менш, відносини горизонтального виміру можуть породжувати конфліктні ситуації між різностатусними представниками декількох хвиль міграції, регіональними та культурними субгрупами.

Вертикаль взаємодії реалізується в рамках відносин «діаспориальна еліта – діаспориальні низи». Іммігрантська еліта через вроджене прагнення до самореалізації чи «аби не померти від нудьги» перебирає на себе превалюючу функцію з консолідації розсіяного етносу. Проте, єдиного бачення щодо реалізації даного проекту не існує: виникає своєрідний парадокс, породжений діалектикою глобалізаційних та локалізаційних процесів, що ділить діаспориальну верхівку на «патріотів» (прихильників традиційного укладу культурного середовища) та «космополітів» (прибічників залучення самобутньої, корінної культури в лоно масової культурної матриці). Найчастіше дана дискретність детермінується ментальними стереотипами та віковими характеристиками активістського крила, серед якого за звичай старше покоління більш консервативне, тоді як молодь більш мобільна і схильна до компромісу.

«Діаспориальні низи» через власну інтровертивність, низьку компетентність, заробітчаний характер еміграції та її темпоральну обмеженість прагнуть до максимальної реіфікації матеріальних благ країни-реципієнта. Екзистенційні виклики цієї підгрупи носять індивідуалізований характер, а тому переживаються в кожній новій ситуації по новому відповідно до емпіричного потенціалу діаспоранта чи претендента на даний статус.

Отже, взаємодія еліт та низів носить діалектично-стратегічне, подекуди меркантильне значення: низи, бажаючи інтегруватись до нового середовища, повинні зайняти вільні економічні ніші, інформацію про наявність яких надають ідейні натхненники общини, а останні, в свою чергу, – опікуютьсь проблемами чисельності та дієздатності діаспориального організму. Такий вид співпраці можна розглядати як групову адаптацію.

Найвищим рівнем діаспориального буття є транснаціоналізм, що реалізується в рамках триангулярної взаємодії між представниками діаспори, представниками материкової держави та з країною-реципієнтом.

Термін «транснаціональність» введено в науковий обіг американськими вченими в 1980 р. для опису соціально-культурних зрушень, що почали проявлятися в кінці ХХ ст. «Під транснаціоналізмом у сучасних діаспорних студіях розуміють цілу низку нових історичних переживань та практик, породжених активною взаємодією та взаєможивленням між певною автохтонною культурою й спорідненою з нею етнічною культурою закордоном, яка постає в іншій державі з переїздом та закоріненням у ній автохтонної культури, та спрямованих на такі процеси» [9, с. 21–22].

Для більш детального розуміння триангулярної форми «мікро-мезо-макрорівень» в межах діаспориального буття, їх взаємообумовленості та взаємодії розглянемо поняття «інституційної культури» та «неінституційної культури». Під першим розуміємо «дії, акти, усталені культурні практики та культурні репрезентації, що відповідають місцям та ідеології певної організованої культури, яка стосовно локальної культури виступає як метакультура» [9, с. 30]. Інша, неінституційна культура, передбачає розгляд щоденного, побутового рівня локальної українськості, (автор прагне показати, що вона (українськість) існує імпліцитно, і наскільки експліцитно її розуміють та прагнуть висвітлити).

Співпрацю діаспорантів чи діаспориальної общини з титульною нацією приймаючого середовища можна вписати в твердження «гармонізувати і тим самим, ліквідувати протиріччя є функція раціоналізації в індивідуальному житті та ідеології в суспільному», адже існування даних суб'єктів в демократичних суспільствах регулюють нормативно-правові документи, а боротьба за «місцем під сонцем» давно змістилась з полів бою в парламентарські рамки [8, с. 65].

«Сучасна глобалізація направлена на гомогенізацію усіх сфер життя в рамках уніфікованих внутрішніх осередків, які гетерогенні по відношенню до зовнішніх суб'єктів. Така сепарабельність сегментів обмежує рухливість індивіда в межах декількох сусідніх груп, через малу ступінь прозорості кордонів між ними. Та буття у рамках внутрішніх сегментів продукує поліваріативність життєвих сценаріїв» [3, с. 75]. «Результатом своєрідного діалогу між глобалістичною та локалістичною є створення і відкриття культур автентичності, ... глобалізація – той метод, через посередництво якого місцеві культури з плином часу трансформуються» [10, с. 58].

Отже, діалектичний характер глобалізації, яка продукує діаметральні явища – інтеграцію та посилення відцентрових тенденцій, дає змогу стверджувати, що в майбутньому збережуться і набудуть розвитку місцеві відмінності, тобто поглибитись локальна гетерогенізація. Епіфеноменами глобалізації, що виникають як відповідь на всеохоплюючу інтеграцію, інкорпорацію, уніфікацію, є «індивідуалізація», «локалізація», «гібридизація», «субглобалізація» (регіоналізація). Глобальна культура дарує людині свободу вибору та можливість звільнитися від засилля корінного духовно-культурного простору, в результаті чого і зростає роль індивідуалізації, як соціально-психологічного процесу, що емпірично проявляється в поведінці та свідомості людей незалежно від ідей, які можуть бути у них з цього приводу, що нами охарактеризовано як первинний структурний елемент діаспориального буття. Процес локалізації – віднесення чого-небудь до певного місця; обмеження місця діяльності, розповсюдження будь-якого явища чи процесу, в рамках якого глобальна культура приймається, але зі значними місцевими трансформаціями, відображено як вторинний елемент структури. Третім рівнем триангулярної системи

виступає гібридизація як цілеспрямована спроба синтезу іноземних і місцевих культурних особливостей.

Таким чином, за умови збереження автентичності національних культур та трансформації суспільних відносин проблема структуризації діаспориального середовища своєї актуальності не втрапить. А подальше дослідження сегментів діаспориального буття створить умови для більш детального вивчення екзистенційних, онтологічних проблем, що постають перед іммігрантом після відриву від континентального середовища.

1. Брубейкер Р. Этничность без групп / пер. с англ. И. Борисовой; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики» / Р. Брубейкер. – М.: Изд. Дом Высшей школы экономики, 2012. – 408 с. 2. Донскіс Л. Збентежена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К.: Факт, 2010. – 312 с. 3. Лаво Р. Етнокультурная дисперсія ассирийцев в глобализирующемся мире. Диссертация на соискание ученой степени доктора философских наук / Р. Лаво. – Ставрополь, 2009. – С. 375. 4. Мильников М. А. Современные диаспоры в глобальном коммуникационном пространстве [Электронный ресурс] /

М. А. Мильников // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 18. Социология и политология. – 2007. – № 2. – Режим доступа: http://world.lib.ru/kim_german_nikolaewich/3019-6.shtml. 5. Попков В. Диаспоральная община – модель отношений эмигранта с принимающим обществом / В. Попков // Диаспоры. – 2003. – № 3. – С. 126–149. 6. Симонян Р. Концепция мезоуровня применительно к региону [Электронный ресурс] / Р. Симонян. – Режим доступа: <http://www.amberbridge.org/article?id=81>. 7. Сорокин П. Кризис нашего времени [Электронный ресурс] / П. Сорокин. – Режим доступа: http://royallib.com/book/sorokin_pitirim/krizis_nashego_vremeni.html. 8. Фромм Э. Человек для себя. Пер. с англ. А. В. Александровой / Э. Фромм. – М.: Астрель, 2012. – 314 с. 9. Ханенко-Фрізер Н. Інший світ або Етнічність у дії: канадська українськість кінця двадцятого століття / Н. Ханенко-Фрізер. – К.: Смолоскип, 2011. – 392 с. 10. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций [Электронный ресурс] / С. Хантингтон. – Режим доступа: http://modernlib.ru/books/hantington_samyuel/stolknovenie_civilizaciy/. 11. Cornell St. 2000. «That's the Story of Our Life» // We Are a People: Narrative and Multiplicity in Constructing Ethnic Identity, edited by Paul Spickard and W. J. Burroughs. – Philadelphia: Temple University Press, 2000. – P. 41–53.

УДК 327.58(=161.2) (1-87) І.Кошелівець

Тетяна Шептицька

Діяльність зарубіжного українства в утвердженні загальнонаціональної єдності (приклад Івана Кошелівця)

У статті проаналізовано життєвий шлях та творчу діяльність Івана Кошелівця, одного із потужних діячів української діаспори. Видавничі проекти, здійснювані І. Кошелівцем, праця над «Енциклопедією українознавства», численні виступи та публікації з важливих літературних, мистецьких, суспільно-політичних питань – усе це підпорядковувалось шляхетній меті донести правду про Україну світові та виплекати в українців почуття єдності й солідарності.

Ключові слова: консолідація, зарубіжне українство, І. Кошелівець, «Енциклопедія українознавства», література.

Ivan Koshelivets' course of life and his creative activity as the one of powerful figures in the Ukrainian Diaspora are analyzed in the article. Publishing projects, carried out I. Koshelivets, co-editing the «Encyclopedia ukrainoznavstva», a lot of publication about important literary, artistic, social and political questions – are all submitted a noble purpose to carry a true about Ukraine it the world and to cultivate the sense of unity and solidarity for Ukrainians.

Keywords: Consolidation, Ukrainians Abroad, Ivan Koshelivets, «Encyklopediya Ukrainoznavstva», Literature.

Проблема загальнонаціональної єдності українців нині посідає одне із найважливіших місць як у наукових дискусіях, так і у розмислах сучасних інтелектуалів чи побутових полеміках, утілюючи таким чином занепокоєння суспільства з приводу актуальної політичної ситуації. Зрозуміло, що для українського гуманітарного дискурсу ця проблема не є абсолютно новою, адже її витoki сягають приблизно другої половини – кінця XIX століття, коли перед розділенням кордонами українством постали питання національного виживання, консолідації та розвитку. Буремне й криваве XX століття проминуло фактично під гаслом соборності українських земель і виборення власної незалежної держави як найвищої форми самоорганізації народу. Упродовж останнього десятиліття проблема культурного й політичного згуртування українців, на жаль, не зникла, а ще більш загострилася внаслідок привнесених і стимульованих ззовні дезінтеграційних тенденцій, які з елементу передвиборчих технологій перетворилися на реальну загрозу національній безпеці України.

Гіпертрофоване протиставлення на різних рівнях регіональних відмінностей між українцями стало для тогочасної влади зручним механізмом для маніпуляцій громадською думкою і одним із приводів не підписувати угоду про асоціацію з Європейським союзом. Революція гідності, по суті, підтвердила нежиттєздатність подібних підходів і концепцій. Однак, часткова окупація української території, військова

інтервенція Росії та оплачувана нею пошесть сепаратизму на Сході України змусили провідних інтелектуалів укотре звернутися до питання розбіжностей між регіонами та того, чи вони дійсно провокують роз'єднувальні тенденції. С. Жадан, відомий загальною не лише як талановитий письменник, а й як активний громадський діяч, запропонував власну інтерпретацію ситуації. Зокрема, він висунув вимогу позбутися зверхності у розмовах про спільне майбутнє та постійного підкреслення інакшості тієї чи іншої території. Найважливіша небезпека, на його думку, полягає у «фатальній неспроможності обрати вірний тон розмови, неготовності говорити про спільне, не забуваючи про відміння, невмінні робити акцент на відмінному у контексті спільного. Неготовність і невміння у цьому випадку бачаться мені головними чинниками, які стримують і роз'єднують. Але разом з тим, подолавши цю неготовність і позбувшись цього невміння, маємо всі шанси таки знайти спільну мову. Головне, щоби на той час нам усім було про що говорити» [2, с. 101].

Обґрунтована С. Жаданом потреба щирої розмови доволі чітко кореспондується з підходами закордонних українців. Зокрема, Р. Рахманний, полемізуючи свого часу з Д. Павличком, зазначав: «...українське суспільство обабіч радянського кордону відчуває найдошкульніше нестачу серйозної дискусії між українцями про серйозні українські питання. Йдеться про розмову, в якій кожен учасник може додати щось розсудливе до спільних міркувань і згодом залишається з